

Svensk ungdomsfixering leder till ålderism

Barbro Westerholm, läkare, forskare, chef för Socialstyrelsen och liberal politiker dog i mars 2023, men nu kommer den bok som hon tillsammans med **Ingrid Kinne Lindgren** förberett och som Ingrid fick färdigställa då Barbro gick bort strax innan den blev klar. Den handlar om begreppen ålderism och åldersdiskriminering, två viktiga ämnen som Barbro Westerholm ägnat flera år att debattera. Inte minst som riksdagens äldsta ledamot.

Vad är ålderism och åldersdiskriminering? *Bort med ålderismen* beskriver och synliggör begreppen inom flera områden; arbetsliv, sjukvård, omsorg, forskning och media. Boken avslutas med att peka på vad vi kan göra för att skapa ett Sverige för alla åldrar. Något författarna menar att vi inte har idag.

Ålderism är det som äldre människor riskerar att råka ut för just på grund av sin ålder, att inte bli respekterade och lika behandlade. Att vi svenskar lever i ungdomsfixeringens förlovade land, där unga förhärligas och de årsrika förminskas. Jag tilltalas verkligen av att författarna använder begreppet årsrik, rik på år.

När man går i pension går man från att vara någon till att vara ingen

Låt människor fortsätta jobba, heter ett avsnitt som beskriver hur många tvingas lämna arbetslivet trots vital hälsa. De årsrikas erfarenheter tas inte tillvara. I arbetslivet blir åldersdiskrimineringen tydlig. Människor som vill fortsätta arbeta tvingas sluta, utom i vissa intellektuella yrken. Flera universitet har gjort det möjligt att få fortsätta efter uppnådd pensionsålder då kompetensen är viktig. Boken

framhåller att det är viktigt att individualisera arbetslivet, att det ser olika ut för olika professioner. Många vittnar om att det redan efter fyrtio kan bli svårare att söka nya jobb. I Sverige satsar man mest på att rekrytera personer mellan 25 – 30 år.

"Igår var jag en professionell person, idag betraktas jag som bara pensionär, trots lång erfarenhet", sa en kollega till mig dagen efter hon gick i pension.

Kan man existera utan internet?

Den tekniska utvecklingen har gått fort i Sverige, därmed har också klyftan mellan gammal och ung växt. Icke-användarna stängs ute från vardagliga samhällstjänster. Det handlar inte bara om svårigheterna att ta till sig ny teknik, utan också om att mobilens siffror och bokstäver är pyttesmå. Äldre personer kan ha problem med synen och krokiga och svullna fingrar.

Bedrägeribrotten har ökat lavinartat och mest utsatta är äldre. Förre rikspolischefen **Björn Eriksson** har länge kritiserat att det blivit allt svårare att betala med kontanter. Utvecklingen mot det kontantlösa samhället har gått längre i Sverige än i många andra länder. Det finns en naiv utvecklingsoptimism som drivit fram den här utvecklingen, menar han.

Vården bryter mot lagen

Det som hände under pandemin visar den åldersdiskriminering som finns. Syftet var att värna de äldre, men motsatsen hände. Mer än 46 procent av de som dog bodde på äldreboende. Seniorprofessor **Yngve Gustafson** menar att det var oförsvarbart. Han anser också att det forskas alldeles för lite på personer i högre åldrar vilket leder till okunskap om äldres medicinska behov och förutsättningar. Ett annat problem är att yngre prioriteras, trots att alla ska ha rätt till samma behandling och vård enligt lagen. Det är behov och inte ålder som ska prioriteras.

Mediabiliden av äldre

"Jag upptäckte hur värdelösa vi var", citeras Amelia Adamo. Du är inte tillräcklig digital, du förstår dig inte på framtidens frågor, sa cheferna på Bonnier. Bilden av äldre är cementerad och svår att förändra. Ungdomskulten i kombination med den digitala utvecklingen bidrar. Det är inte lagen utan attityderna som måste förändras.

Så skapar vi ett Sverige för all åldrar

Författarna pekar på en rad områden för förbättringar. Genomgången är omfattande och berör både WHO och EU:s arbete, genom *Age Platform Europe*.

Boken är viktig och borde läsas av chefer, politiker och andra som har ett ansvar för Sveriges utveckling. Den borde även läsas av alla pensionärer för att inspirera till mer proaktiva insatser mot åldersdiskriminering. Sveriges ungdomsfixering visar sig bland annat i Riksdagen, där medelåldern ligger under femtio år.

Vår syn på lönearbete berörs inte i boken. Att arbetet är själva meningen med livet. Det finns många som längtar efter att få sluta arbeta. Att äntligen få ägna sig åt sin hobby, sjunga i kör, resa eller måla. Kanske är det viktigt att tona ner arbetets centrala roll och bredda synen på vad det är att vara människa. Då kanske vi inte blir lika vilsna när vi tappar arbetslivets roll. Oftast är det välutbildade som inom ramen för arbetet kan förverkliga sig som människor. Är det här en klassfråga? Hur som helst visar boken tydligt och övertygande hur synen på äldre präglas av ålderism och åldersdiskriminering och den visar också vad som bör göras.

Claudette Skilving

Bort med ålderismen

Barbro Westerholm & Ingrid Kinne Lindgren

SPF Seniorerna 2023

BARBRO WESTERHOLM
& INGRID KINNE LINDGREN

Bort med ålderismen

– Så får vi ett Sverige
för alla åldrar

